

ISMÉT SIKERES LESZ-E ÍRORSZÁG?

Miután 2011 januárjában az ír kormány több minisztere is lemondott, Brian Cowen miniszterelnök, a kormányt meghatározó Fianna Fail párt (Írország legerősebb, liberális demokrata pártja) elnöke bejelentette, visszavonul pártelnöki tisztségéből. Ezt követően az ír Zöld Párt kilépett a kormányból. A kialakult helyzetben sürgősen választásokra van szükség, de még ez előtt el kellene fogadni a 2011-es költségvetést. Február elsején Cowen miniszterelnök feloszlatta a parlamentet, és február 25-ére írta ki az új választásokat. Mi vezetett ide, és milyen jövő vár Írország lakosságára?

1. AZ ELŐZMÉNYEK

Az ír gazdaság válsága régóta érett, a 2008-as év negyedik negyedében vált láthatóvá (növekvő munkanélküliség, és költségvetési hiány), bár csak a 2009-es év legelején robbant ki igazán, amikor néhány nagy gyár bezárását követően az ír bankszféra csőd közeli állapota miatt az állam beavatkozásra, többek között a bankbetétek garantálására, az ország harmadik legnagyobb hitelező bankjának, az Anglo Irish Banknak az államosítására, több másik megmentésére kényszerült.

2010 őszén jött az újabb csapás, amikor kiderült, hogy Írország bankjai újabb kb. 50 milliárd euró visszafizethetetlen kinnlevőséggel bírnak. Az állam ezeket a „mérgezett aktívákat” diszkont áron (többnyire a névértékük kevesebb, mint feléért) felvásárolta. Mindezzel hatalmas adósság szakadt az állam nyakába. A bankszféra válsága nyomán jelentkező krízisek következtében a 2008 ősztől eltelt két évben az ír gazdaság 15 százalékkal esett vissza, ami egyedülálló Európában.

2010 őszén ugyanaz a helyzet állt elő, mint egy évvel korábban Görögországban: ha az állam fizetéseképtelennek bizonyul, az magával ránthatja az egész eurózónát. Az ír helyzet rögtön hullámokat vert, a többi egyensúllyal küszködő ország, így pl. Spanyolország értékpapírjainak értéke is zuhanni kezdett a piacokon, megdrágítva az ottani válságfinanszírozást.

A helyzeten kétfajta „mentőcsomaggal” segítettek. Az egyik a külső segítség jóvoltából érkező pénzinjekció, a másik a költségvetést megmentő 4 éves megszorítási terv.

A pénzalap. 2010 november végén az IMF-fel és az Európai Unióval kötött megállapodás alapján 85 milliárd eurós pénzalapot hoztak létre Írország számára, amiből 67,5 milliárdot az IMF és az EU, 17,5 milliárdot pedig maga Írország áll. 35 milliárd euró ment a bankmentésre, a többi az ír költségvetés konszolidálására. Mindezt átlagosan 5,8 százalékos évi kamaton.

A költségvetési terv. Az ír kormány 2010 ősziéig összesen több mint 10 milliárd euróval csökkentette a költségvetését. Ennek kétharmadát a közalkalmazotti béreken, nyugdíjakon spórolták meg, illetve szedték be. 2010 őszén újabb, még nagyobb értékű megszorítások váltak szükségessé.

2. A VÁLSÁGMENEDZSMENT

A 2010 novemberében bejelentett 4 éves, 15 milliárdos költségvetési kiigazítást egy igen jól felépített, a lépések szükségességét adatokkal indokoló nemzeti fejlesztési terv (National Recovery Plan) keretében fogalmazták meg [NRP 2010]. A kiigazítás kétharmad részben kiadáscsökkentésből, egyharmad részben bevételnövelésből áll össze. A 15 milliárdos csomagból az első 6 milliárdot 2011-ben foganatosítják. A kormány már ekkor bejelentette, hogy miután a legfájdalmasabb lépéseket megteszi, lemond, és az írek 2011 elején új parlamentet, kormányt választhatnak maguknak a továbbiak végrehajtásához.

A kormány fejlesztési terve nem a banksőd okozta állami terhekkel, hanem azzal igyekszik alátámasztani a megszorításokat, hogy megmutatja, milyen nagy mértékben nőttek a jövedelmek és csökkentek a terhek az elmúlt évtizedben [NRP 2010]. Például:

- 2000 óta az állami nyugdíjak közel duplára nőttek,
- a közszektor bérei 2000–2009 között 59 százalékkal, az adózott jövedelemhatár pedig több mint kétszeresére emelkedett,
- a szociális jóléti ráták kétszeresükre nőttek,
- 1997–98 és 2007 között a személyi jövedelemadó standard rátája 26-ról 20 százalékra, a legmagasabb mértéke 48-ról 41 százalékra csökkent,
- az adómentességet élvező adófizetők aránya 2004 és 2010 között 34-ről 45 százalékra nőtt, stb.

Az adóbevételek 2007 óta 41 milliárd euróról 31,5 milliárd euróra estek, ezen belül a tőkeadókból és illetékekből befolyó összeg 6,7 milliárd euróról 1,6 milliárd euróra csökkent. A most következő megszorítások jóvoltából a szociális kiadások, adók átlagosan a 2006–2007-es szintre kerülnek vissza.

Az újabb megszorítócsomagban a közszektorban dolgozók béreinek csökkentéséről nincs szó, mivel arról már 2010 közepén megállapodás született a 2011–2014-es időszakra vonatkozóan. Itt csak az újonnan munkába állók béreit lehetett kurtítani, amit meg is tettek, 10 százalékkal. A kiadások további lefaragása végett tovább csökkentik a közszektor foglalkoztatását, ezzel bértömegét, valamint nyugdíját és a szociális jóléti kiadásokat. A jóléti kiadásokon 2,8 milliárd eurót spórolnak meg, 1,2 milliárd eurót nyernek a bérjellegű kiadások csökkenésén. Ezen kívül további 3 milliárd euró jön össze abból, hogy 24 750 fővel, a 2005-ös szintre mérséklék az állami alkalmazottak számát, jobban kihasználják a munkaerőt, csökkentik az állami nyugdíjakat és 10 százalékkal az állami szolgálatba újonnan lépők béreit, valamint növelik a harmadfokú oktatásban résztvevők költségtérítési kötelezettségét, és mérőórás rendszer bevezetésével díjat vetnek ki a vízfogyasztásra. Növelik az adózásba vontak körét is. Az ingatlanpiaci boom miatt ugyanis a személyi jövedelmeken belül az utóbbi években nagyon megnőtt az ingatlannal összefüggő jövedelmek aránya. 2010-ben a jövedelemtulajdonosok közel fele nem fizet jövedelemadót. A kormány itt is a korábbi évek „túlfogyasztásának” korrekcióját hangsúlyozza, kiemelve, hogy az adóemelésekkel az írek adóterhelése a 2006-os szintre tér vissza.

Korábban, 2010 folyamán a közszektor dolgozóival kötött béregyezményben a felek megegyeztek, hogy a dolgozók nem állnak elő semmiféle bérnövelési vagy a foglalkoztatási viszonyokat javító, de az állam számára „költségnövelő” követeléssel

az egyezmény hatálya végéig (2014), továbbá hogy elkötelezettek a munkabéke iránt, és tartózkodnak az egyezményben szereplő kérdésekkel kapcsolatos bármiféle sztrájktól vagy egyéb érdekérvényesítő akciótól [PSA 2010].

3. A BÉRBŐL ÉLŐKET ÉRINTŐ LEGFONTOSABB MEGSZORÍTÁSOK

A bérek és a szociális ellátások (családi juttatások, nyugdíjak stb.) színvonalának le-szorítása az indoklás szerint elősegíti a munkavállalási kedv növekedését is (csökken a munkanélkülieknek járó ellátások és a bérjövedelem hányadosa, a „helyettesítési ráta” vagy, ahogy a tervben áll, a munkanélküliségi, juttatási „csapda”). Például:

- 1 euróval, azaz 12 százalékkal 7,65 euróra csökken a minimális órabér. A csök-kentést azzal indokolták, hogy a magas minimálbér gátolja a legnagyobb mun-kanélküliségi rátával sújtott rétegek, így a fiatalok és az alacsonyan képzettek foglalkoztatását. Az ír minimálbér (amelyet csak 2005-ben vezettek be) a 2010 eleji állapotok szerint Luxemburg után a második legmagasabb volt az EU-ban, és még a csökkentés következtében is csak az 5–6. helyre csúszik vissza [Euro-stat online].
- Már 2009-ben több tekintetben szigorították a munkanélküli-ellátást, az ellátás összege eddig a korábbi munkajövedelem kb. 70 százalékát tette ki. Ezt az arányt mérsékelni fogják, többek között a minimálbér csökkentésével.
- Már 2004-ben megemelték a nyugdíjkorhatárt 60-ról 65 évre. Ezt 2014-ben 66 évre, 2021-ben 67, 2028-ban pedig 68 évre tolják ki. A 2011-től állami szolgálatba álló „új belépők”-re már eleve a 66 éves korhatár lesz érvényes. A nyugdíjat a legutolsó kereset helyett az összes szolgálati év átlaga alapján fog-ják számítani.

A kiigazítás a munkaerőpiac rugalmasságának fokozását is tartalmazza. A vállalko-zási, kereskedelmi és innovációs miniszter három hónapon belül felülvizsgálja a munkaadók és munkavállalók közötti szektorális foglalkoztatási egyezményeket (Registered Employment Agreement vagy Employment Regulation Order), amelye-ket elsősorban az agráriumban, a vendéglátásban, az építőiparban használnak, s ahol a bérek tipikusan a minimálbér felett vannak, mivel ezek a munkaerőpiac „rigidi-tását” okozzák, „akadályozzák a bérszínvonal alkalmazkodását” [NRP 2010: 36–37].

A négyéves terv első, legnagyobb (mindennel együtt 6 milliárd eurós) kiigazítást jelentő csomagját úgy hozták össze, hogy a nemzetközi összehasonlításban igen ala-csony, és az ír gazdaság tőkevonzó képességének (versenyképességének) alapját ké-pező 12,5 százalékos profitadót nem emelték. Ugyanakkor:

- a személyi jövedelemadók növeléséből 1,9 milliárd euró többletbevétel szár-mazik,
- a nyugdíjakkal kapcsolatos adóváltozások 700 millió euró,
- az adókiadások (pl. adókedvezmények) megkurtítása, eltörlése 755 millió euró,
- a VAT standard rátájának 2014-ig fokozatosan 23 százalékra növelése 620 millió euró,
- a helyi szolgáltatások megadóztatása 530 millió euró,
- a szén-dioxid-adó további emelése széntonnánként 15-ről 30 euróra 330 millió euró,

- a tőkeszerzési és tőkenyereségi adó reformja pedig 145 millió euró bevételnövekedést eredményez.

4. A GAZDASÁG ÉLÉNKÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ LÉPÉSEK

A négyéves terv a vállalkozások, a technológiai fejlődés és a környezetvédelem szempontjait is tartalmazza. Szektorspecifikus intézkedéseket terveznek az export és a belföldi kereslet élénkítése érdekében a szolgáltatások, turizmus, élelmiszeripar, oktatás, szoftveripar, építőipar, zöldtechnológiák területén. Fő növekedési ágazatoknak a terv az agrárium-élelmiszeripart, a turizmust és utazást, a kis- és nagykereskedelmet, valamint az építőipart (!) jelölte meg. Az ír gazdaság erősségeit az információtechnológiai iparokban, az élettudományokban, a nemzetközi pénzügyi szolgáltatásokban (!) az élelmiszergazdaságban és egyéb nemzetközi szolgáltatásokban látja.

Mind az állami, mind a privátszektorban csökkenteni fogják az adminisztrációs és jogi költségeket, a bérleti díjakat, gyorsítják az állami eljárásokat (pl. a 15 napos prompt fizetési kötelezettséget kötelezővé teszik az egész állami szférában), az energiatakarékosság jegyében megemelik a 2009 végén bevezetett szén-dioxid-adót, ugyanakkor támogatják a technológiai infrastruktúra, főként az újgenerációs széles-sávú hálózatok, az innováció fejlesztését. Minderre azonban a korábbiaknál kevesebb pénz jut, hiszen a négyéves költségvetés a beruházási kiadások 3 milliárd eurós csökkentését írja elő.

A négyéves terv és a megszorítások 2010. decemberi bejelentése óta a kormány a következő gazdaságélénkítő és foglalkoztatásnövelő lépéseket tette, vagy hirdette meg [lásd WIG 2011]:

- Az Oktatási és Szakképzési Minisztérium 42 millió eurós programot indított útjára a felsőoktatási centrumok munkahelyteremtésére és technikai felszerelésére, amelyből 7 egyetem és 15 technológiai intézet részesedik.
- 5000 rövid idejű munkavállalási lehetőséget hirdetett meg a több mint egy éve munka nélkül lévők számára a közszektor szolgáltatásaiban. 2011-ben 30, 2012-ben 100 millió eurót szánnak erre a TUS nevű programra.
- 2011-ben 30 ezer munkahely létrehozását tervezik a vállalati innovációnak a két fejlesztési ügynökség, a külföldi cégekkel foglalkozó IDA Ireland, és a hazai cégekre koncentráló Enterprise Ireland általi támogatása segítségével. Ehhez 570 millió eurót fog beruházni a kormány a tudományos, technológiai, innovációs és vállalati szférában. E pénz segítségével a Science Foundation Ireland 29 vezető kutatóközpont fenntartását, és több mint 400 ipari partnerrel való együttműködését, az Enterprise Ireland 1200 cég kutatási tevékenységét és 85 cég (később évi 100) high-tech cég indulását támogatja majd, az IDA Ireland pedig új külföldi beruházásokat igyekszik becsalogatni az országba – a tervek szerint. A cél, hogy Írország a kisebb cégekkel klasztert alkotó kutatásintenzív multik legkedveltebb európai telephelye legyen.
- A munkanélküli-ellátó rendszer radikális átalakítását is tervbe vették. Ennek első lépcsőjeként egy 2010-es törvénnyel a FÁS (Nemzeti Szakképzési és Foglalkoztatási Hivatal) személyzetének egy részét integrálták a Szociális Jóléti Mi-

nisztérium alá, és a FÁS ezentúl csak képzési ügyekkel foglalkozik, a munkanélküliséggel nem.

- Tervezik a felsőoktatás megreformálását is 2030-ig, kevesebb, de jobb minőségű egyetemet, egy technológiai egyetem létrehozását, a Felsőoktatási Hivatal átstrukturálását, a forrásáramlás átstrukturálást azzal a céllal, hogy minden diák egyforma eséllyel részesedjen belőle stb. [DoE 2011]

A fenti intézkedésekhez hazai és külföldi high-tech cégek beruházásainak támogatása járul (l. később). A pénzügyi szektor megregulázásra szolgál a 2010 végén elfogadott Hitelintézeti Stabilizációs Törvény, amely nagyobb hatáskört biztosít a mindenkori pénzügyminiszternek a bankszektor szabályozására. Pár nappal a törvény elfogadása után a kormány újabb 3,7 milliárd eurós tőkeinjekciót adott a 2008 végén államosított Allied Irish Banknak.

5. JAVULÓ KILÁTÁSOK

A válság hatásaként a munkát keresők aránya 2010 decemberében 13,4 százalék volt (444 ezer fő), és megindult a népességcsökkenés: a nettó kivándorlás a 80-as évek vége óta nem volt ilyen magas Írországból. Az adatok egyelőre a bevándorlás csökkenéséből adódnak, a kivándorlók száma nagyjából stabil, de a kivándorlók között egyre nagyobb (2010 áprilisában már 42 százalék) az írek aránya [CSO 2010b].

Bizakodásra adhat okot azonban, hogy 2011 elején rendelkezésre álló adatok szerint az ír gazdaság kedvező jeleket mutat. 2010 harmadik negyedében a GDP 0,5, a GNP 1,1 százalékos növekedést mutatott az előző év hasonló időszakához képest, ami az építőipar visszaesése ellenére a feldolgozóipar (és az erre épülő kivitel) dinamikájának köszönhető. Az export 2010-ben dinamikusan nőtt (2010 harmadik negyedében már több mint 13 százalékkal). A nettó kivitel növekedése a szóban forgó negyedévben túlkompenzálta a belföldi kereslet visszaesését. A fizetési mérleg a korábbi évek nagy hiányával szemben 2011-ben kis pozitívumot mutathat, és többete a tervek szerint 2014-ben eléri a GDP-arányos 2,7 százalékot. (Az átlagos GDP-növekedést 2011–2014 között 2,75 százalékra várják, 2014-ig 90 ezer új munkahely létrejöttére és a munkanélküliség 10 százalék alá csökkenésére számítanak.)

A költségvetés hiánya 2009-ben 24,6, 2010-ben 18,7 milliárd euró (a GDP 12 százaléka) volt, és ha nem jön közbe semmi, a megszorítások hatására 2011-ben a GDP 9,1 százalékára mérséklődik, miközben az államadósság a GDP 102 százalékára nő 2013-ban, majd 100 százalékot ér el 2014-ben.

A súlyos pénzügyi helyzet ellenére az ír gazdaságba vetett bizalom jeleként, és az állami támogatásnak köszönhetően több külföldi és hazai cég is indított beruházást Írországból az utóbbi hónapokban. Például [WIG 2011]:

- Az Enterprise Ireland támogatásával 6 millió eurós beruházást kezdett el az ír tulajdonú Outsources Services Group Ltd. a biztosítási és pénzügyi szolgáltatási szektorban, ami 155 új munkahelyet teremt 3 év alatt Dublinban.
- Az Ír Innovációs Alapon keresztül az ír nyugdíjalap (National Pensions Reserves Fund) 50 millió eurós támogatásával egy jelentős amerikai befektető cég (Polaris Venture Partners) telephelyet létesít Dublinban. (Az Ír Innovációs Alapot a jelenlegi miniszterelnök, *Brian Cowen* hozta létre még 2009 júliusában.)

- Az IDA Ireland-on keresztül a kormány támogatásával indította el 1,1 millió eurós projektjét a Goodman Medical Ireland nevű gyógyászati segédeszközök gyártó ír cég Galwayban, amelytől 115 új munkahelyet remélnek.
- Három év alatt 150 új munkahelyet jelent az IDA támogatásával az amerikai Quest Software által Corkban létesülő szolgáltatóközpont.
- Az Intel 500 millió eurós bővítő beruházás mellett döntött írországi telephelyén, ami az elkövetkező 2 évben 850 építőipari munkahelyet teremt.

Kérdés, hogy ezek a kedvező jelek mennyire lesznek tartósak és általánosak, és főleg mennyiben lesznek érezhetőek a lakosság számára.

6. KÉRDŐJELEK

A nemzeti fejlesztési terv (National Recovery Plan) azzal a szemlélettel íródott, hogy a munkavállalókat érintő kiadáscsökkentésekre azért van szükség, mert az ír munkaerőköltségek az elmúlt években megengedhetetlenül emelkedtek.

A munkaerőköltségek az utóbbi években valóban jelentősen, az euróátlagot meghaladó mértékben nőttek, az induló szint azonban alacsony volt. Az Eurostat 1996-os adatai szerint az egy órára jutó ír munkaerőköltség 11,76 euró volt, ami a német érték 90, az euróországok értéke 72 százalékának felelt meg. 2008-ban az ír munkaerőköltség éppen egyenlő volt a némettel, és 2009-ben a legmagasabbak között volt az OECD-ben is [Eurostat Online Statistics, Forfás 2010: 5]. Ugyanakkor az Európai Unió 2010-es versenyképességi tanulmánya megállapítja, hogy Írország volt az egyetlen euróország, amely növelte költség-versenyképességét 2008–2009 folyamán [EC 2010: 1] Ezt mutatja az is, hogy az ír export alig esett vissza a válság hatására, és 2010-ben (még a megszorítások érzékelhetővé válása előtt) jelentősen nőtt [CSO 2010a]. Másfelől azonban 2003 és 2008 között a bérköltség-növekedés meghaladta a termelésnövekedést. Forfás tanulmánya a bérköltség-növekedésért többek között a minimálbér-emelkedést, a szociális ellátások szintjét (a magas helyettesítési rátát), a kollektív szerződések terjedését, valamint a bérekre rakódó magas adókat (labour tax wedge) teszi felelőssé [Forfás 2010: 7–9]. Az ír reál effektív árfolyam, vagy árversenyképességi index (HCI) több tanulmány (Európai Központi Bank, IMF) szerint is felülértékelt, azaz Írország versenytársaihoz képest drágán termel [Forfás 2010]. Ez a költségnövekedés a válság előtti évek terméke, és bár 2008 és 2009 folyamán történt korrekció (2009-ben a munkaerőköltség 2,75 százalékkal csökkent, miközben az eurózónában átlagosan 4 százalékkal nőtt), ez még mindig nem elég ahhoz, hogy a pénzügyi szférában kicsapódott válság terheit a gazdaság képes legyen kitermelni.

A megszorítások indokaként tehát jogosan lehet érvelni a lakosság „túlköltekezésével”, a „nem megérdemelt” jóléttel. Különösen, hogy – mint Írország esetében is – a kisországi felzárkózás egyedüli lehetséges útjaként az exportnövelés, ennek feltételeként pedig a külföldi működőtőke becsalogatása kínálkozik. Itt egy hosszú távú gazdasági-társadalmi dilemma, a fejlődési modell kérdése jelenik meg, amellyel az egész Európai Unió is küzd: összeegyeztethető-e, és ha igen, hogyan a versenyképesség az elégséges és „tisztas” megélhetést biztosító foglalkoztatással? Kik és mennyiben arathatják le a gazdasági fejlődés (a GDP-növekedés) előnyeit?

Hiszen például az ír kormány 2010 végi megszorítócsomagja nem szól arról, hogy bár az ír munkaerőköltség 2002 és 2009 között valóban nőtt, előtte azonban hosszú évekig csökkent. Így 2009-ben még mindig az 1995-ös szint alatt (annak 98,5 százalékán) állt, és a megszorítások következtében az 1995-ös szint 91,2 százalékra esik majd vissza [Eurostat online]. A terv nem szól továbbá

- a béreknek a GDP-n belüli évtizedek óta tartó tendenciális visszaeséséről, arról, hogy ez a bérarány csak az utóbbi években nőtt, de még mindig csak Görögországot, Máltát, Szlovákiát és Olaszországot előzi meg kissé az egész eurózónában;
- arról, hogy ennek megfelelően a profit aránya a GDP-ben kimagasló (2009-ben 52 százalék míg az eurózónáé 37 százalék);
- arról, hogy a költségvetési újraelosztás a megszorító intézkedések előtt is jóval alacsonyabb volt az eurózóna átlagánál;*
- arról, hogy az egy főre jutó szociális kiadások vásárlóerő-paritáson számított értéke is hosszú évekig jóval az eurózóna átlaga alatt volt, és csak 2007-ben zárkózott fel hozzá;
- arról, hogy a nyugdíjkiadások GDP-hez mért aránya messze a legalacsonyabb nemcsak az eurózónában, de az egész EU-ban is (2007-ben 5,2 százalék, az eurózónában 12,3 százalék);
- arról, hogy a szegénységi küszöb (a mediánjövedelem 60 százaléka) alatt élők aránya a szociális juttatásokkal együtt is sokáig a legmagasabbak között (nemegyszer a legmagasabb) volt az egész Unióban (a nyugdíjasok esetében különösen), és ebben csak 2006-tól kezdődött javulás (éppen a válság évében sikerült az EU-átlaghoz felzárkózni);
- és nem szól a GDP és a GNP közötti, az utóbbi évtizedben tovább növekvő különbségről (2010 harmadik negyedében 18 százalék a GDP javára);
- a nagyarányú és növekvő profitkivonásról;
- a hazai vállalatok fejletlenségéről (a terv eredményként beszél arról, hogy az összesen 23 milliárd eurós szoftverexportból 1 milliárdot adnak a hazai cégek [NRP 2010:46]) stb.

A kiigazítási terv az állam visszahúzódásával jár: 2010 és 2014 között az állami kiadások a GNP 49 százalékáról 36 százalékára csökkennek. (A válság előtti periódusban, amikor még a GNP is nagyobb volt, tartósan 28 százalék körül voltak.)

A legnagyobbbrészt a munkavállalókat sújtó költségvetési kiigazítással tehát a rossz tőkeallokációból, a pénzügyi felfúvódásból, a (már a 90-es évek közepén látszó) megalapozatlan ingatlanpiaci boomból és rossz hitelkihelyezésekből eredő válság költségeit igyekeznek kitermelni. Úgy, hogy a munka árát, a szociális ellátásokat arra a szintre nyomják vissza, amely Írországot az eurózóna alsó harmadába sorolja, ahol pl. Spanyolország, Portugália, Görögország is található. Erre és a profitadó alacsonyan tartására épül a kiigazítási terv. A 90-es évek sikertörténetének feltételeit kívánják újrateremteni a tőke számára kedvező beruházási környezettel (az alacsony

* Az Uniótól Írország a 80-as és 90-es évekhez képest mára már jóval kevesebb nettó transzferre számíthat. 2010-ben 434 millió, 2011-ben 326 millió euró nettó bevétele származik onnan, elsősorban a FEOGA-nak és az ERDF-nak köszönhetően. Ez 2011-ben már csak az összes folyó költségvetési bevétel kevesebb mint 1 százalékát jelenti [DoF 2011].

profitadó mellett a munkaerőköltség visszaszorításával, a beruházások állami támogatásával).

Mint a fent említett, az ír kormány honlapján is közzétett vállalati projektekből látszik, az ország vezetői továbbra is a külföldi tőke becsalogatására és kiszolgáltatására kívánják építeni az ország gazdaságát, húzóágazatnak tekintik az építőipart és a nemzetközi pénzügyeket. A terv a bankok megmentéséhez képest marginális összegű innovációs és oktatási programokat figyelembe véve sem tartalmaz semmiféle pályamódosítást. A gazdaság szerkezeti módosítására vonatkozó elképzelések az általánosság szintjén az innovációra és kutatás-fejlesztésre építenek, és ezek megvalósítását szintén a külföldi vállalatoktól várják. „Business as usual.”

Ezt az utat járta Írország a válság előtt is. Kérdés, lehet-e a válsághoz vezető stratégia gyógyír a válságra. Annál is inkább, minthogy időközben a hitelminősítők sorra értékelik le az országot. A Fitch például múlt év végén a jó kategóriából egyszerre három fokozattal, a közepes „BBB plusz” szintre rontotta az ír adósságokat. Korábban a Moody's, utóbb a Standard & Poor's is rontott az ír állampapírok besorolásán. Az áldozatok tehát nem lesznek elegendők. Az eredményekről pedig majd a lakosság fog szavazni a maga módján...

IRODALOM

- CSO (2010a): External Trade September 2010 (Provisional details) October 2010 (Preliminary) Central Statistics Office Ireland. 22 December 2010 http://www.cso.ie/releasespublications/documents/external_trade/current/extrade.pdf
- CSO (2010b): Population and Migration Estimates April 2010. Central Statistics Office Ireland http://www.cso.ie/releasespublications/documents/population/2010/popmig_2010.pdf
- DoE (2011): National Strategy for Higher Education to 2030. Report of the Strategy Group. January 2011 Published by the Department of Education and Skills Dublin
- DoF (2011): Budget documents of Department of Finance, Ireland. <http://www.budget.gov.ie/budgets/2011/2011.aspx>
- EC (2010): Surveillance of Intra-Euro-Area Competitiveness and Imbalances. European Economy 2010 No 1. European Commission, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010
- Eurostat online: Statistics by theme. Eurostat Statistics Online. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>
- Forfás (2010): Review of Labour Cost Competitiveness 28 October 2010 http://www.forfas.ie/media/forfas101126-review_of_labour_cost_competitiveness.pdf
- NRP (2010): The National Recovery Plan 2011–2014 <http://www.budget.gov.ie/RecoveryPlan.aspx>
- PSA (2010): Public Service Agreement 2010 – 2014. June 2010 <http://www.finance.gov.ie/documents/publications/other/2010/payagree/payagree1014final.pdf>

WIG (2011): Website of the Irish Government. News.

<http://www.merrionstreet.ie/index.php/category/news-room/news/>